

Deskryptory molekularne

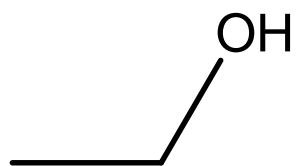
Molekuła - definicje

- *Konstytucja* – sposób łączenia atomów
- *Stereochemia* – sposób rozmieszczenia atomów w przestrzeni (*konfiguracja*)
- *Izomery* – związki o tym samym wzorze cząsteczkowym różniące się konstytucją lub stereochemią

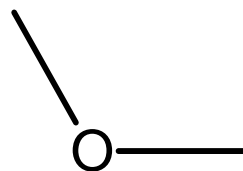
IUPAC Recommendations 1994 [http://goldbook.iupac.org]

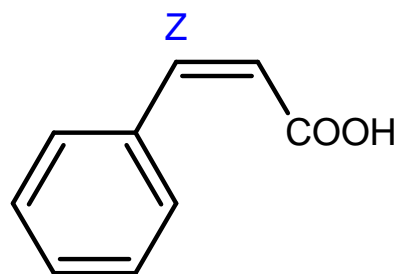
Molekuła - izomery

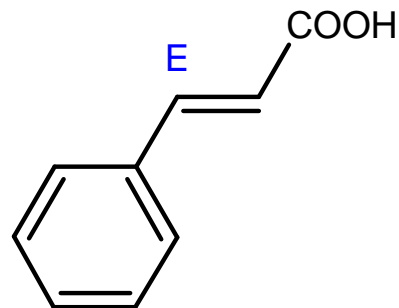
etanol

eter dietylowy

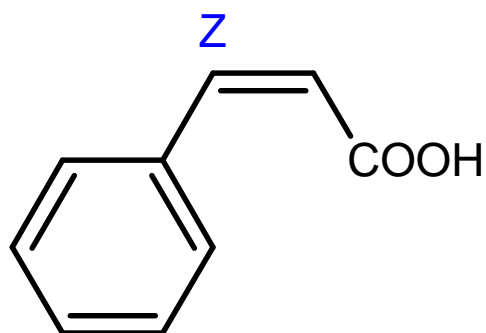
kwas (*Z*)-3-fenyloprop-2-enowy

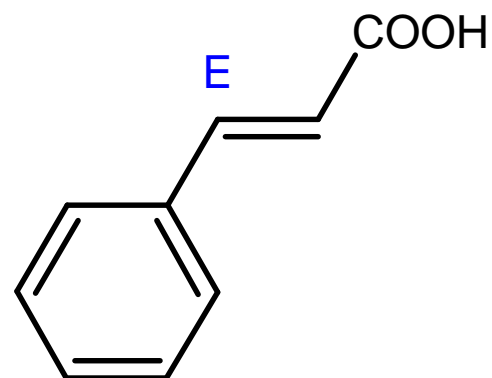
kwas (*E*)-3-fenyloprop-2-enowy

Opis molekuł - topologia

statyczny opis opiera się na topologii (matematyka)

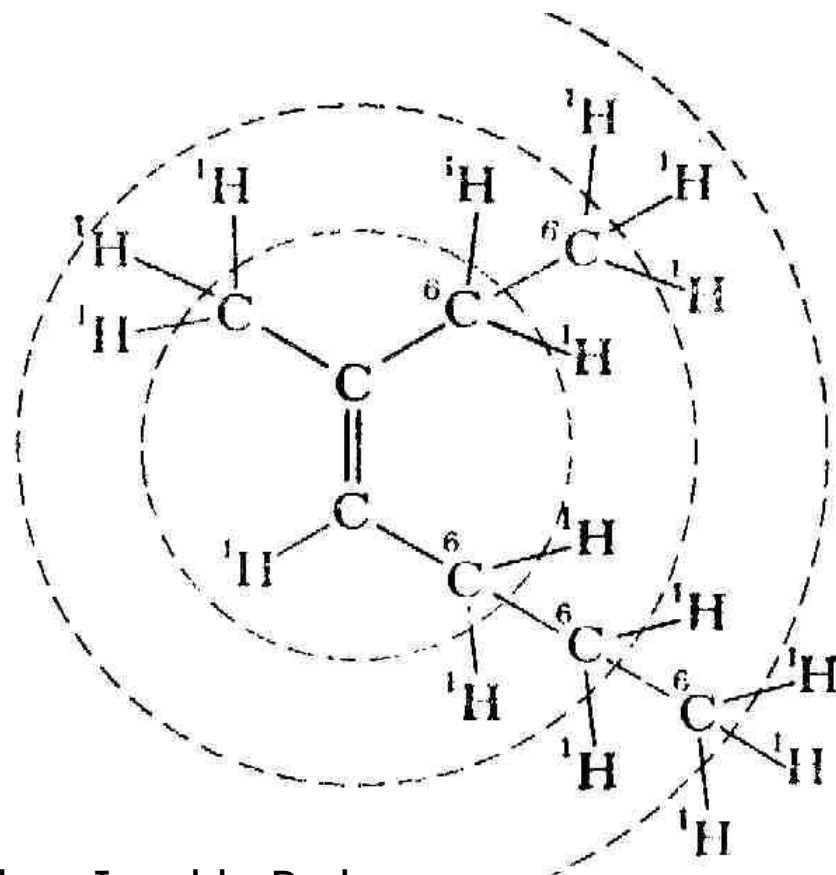

kwask (*Z*)-3-fenyloprop-2-enowy

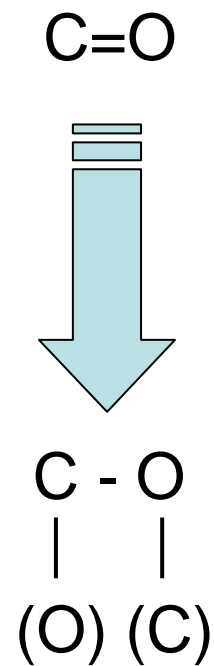
kwask (*E*)-3-fenyloprop-2-enowy

Izomery E, Z - algorytm CIP

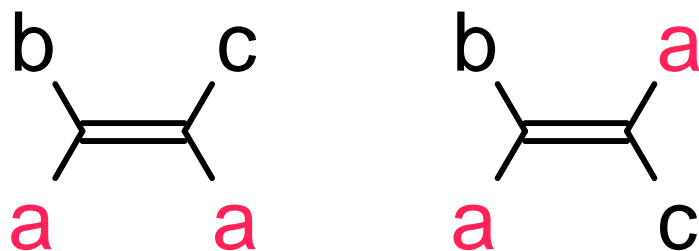

CIP = Cahn-Ingolda-Preloga

wiązania wielokrotne

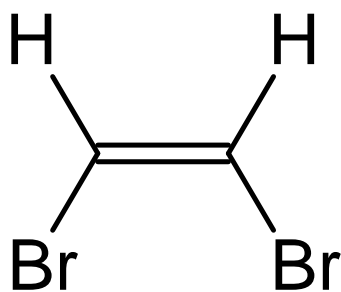

Izomery E, Z - algorytm CIP

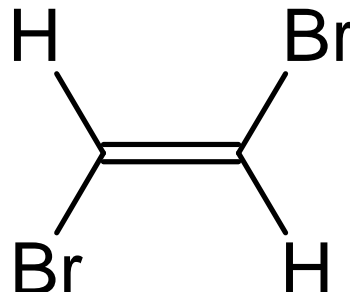

Z

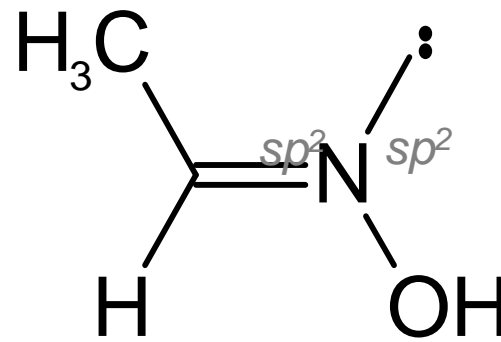
E

Z (cis)

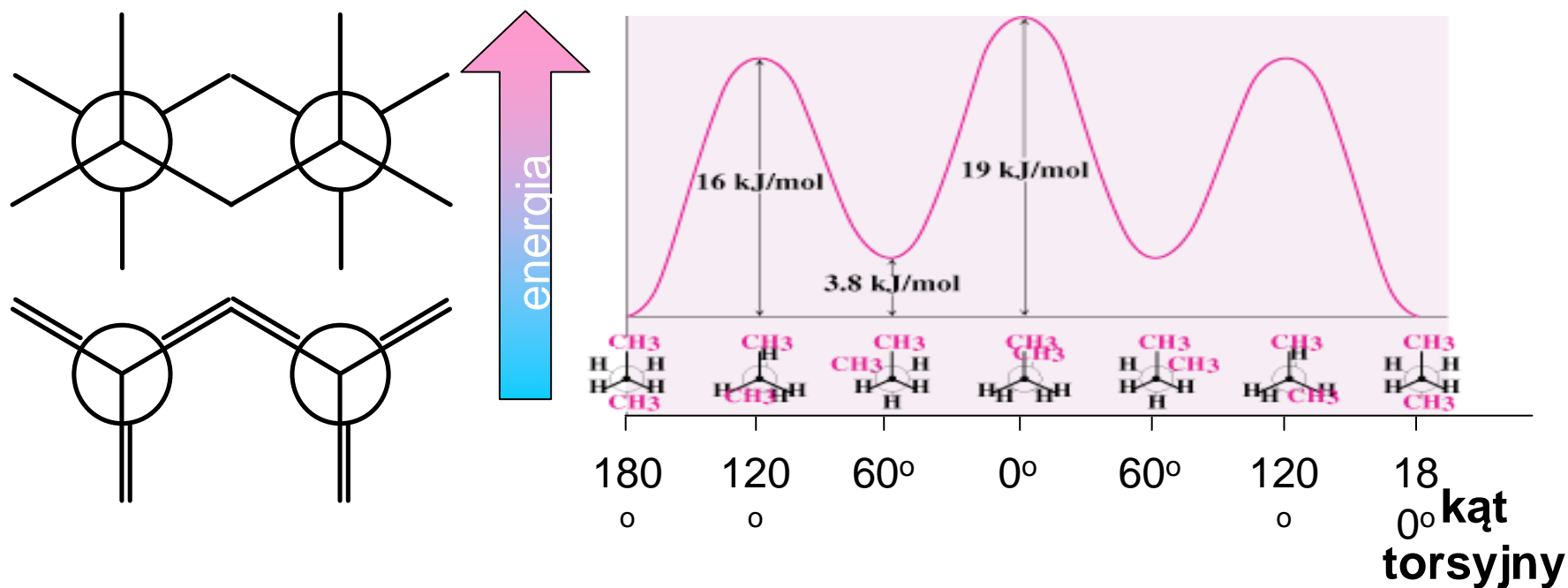

E (trans)

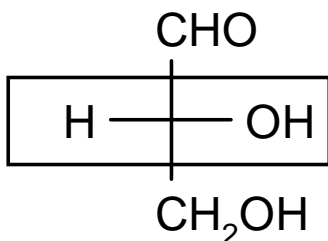
E (syn)

Substancja chemiczna – komplikacja problemu molekuły

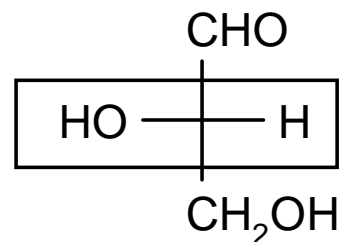

konformery - populacja kontrolowana przez energię molekuł

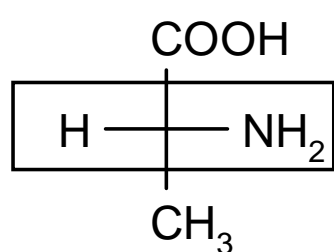
Właściwość *P* cecha molekuły czy substancji?

aldehyd D-(+)-glicerynowy

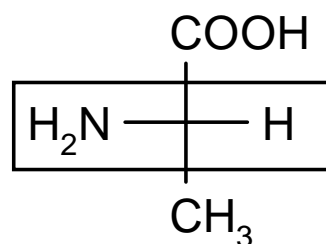

aldehyd L-(-)-glicerynowy

D-(-)-alanina

R

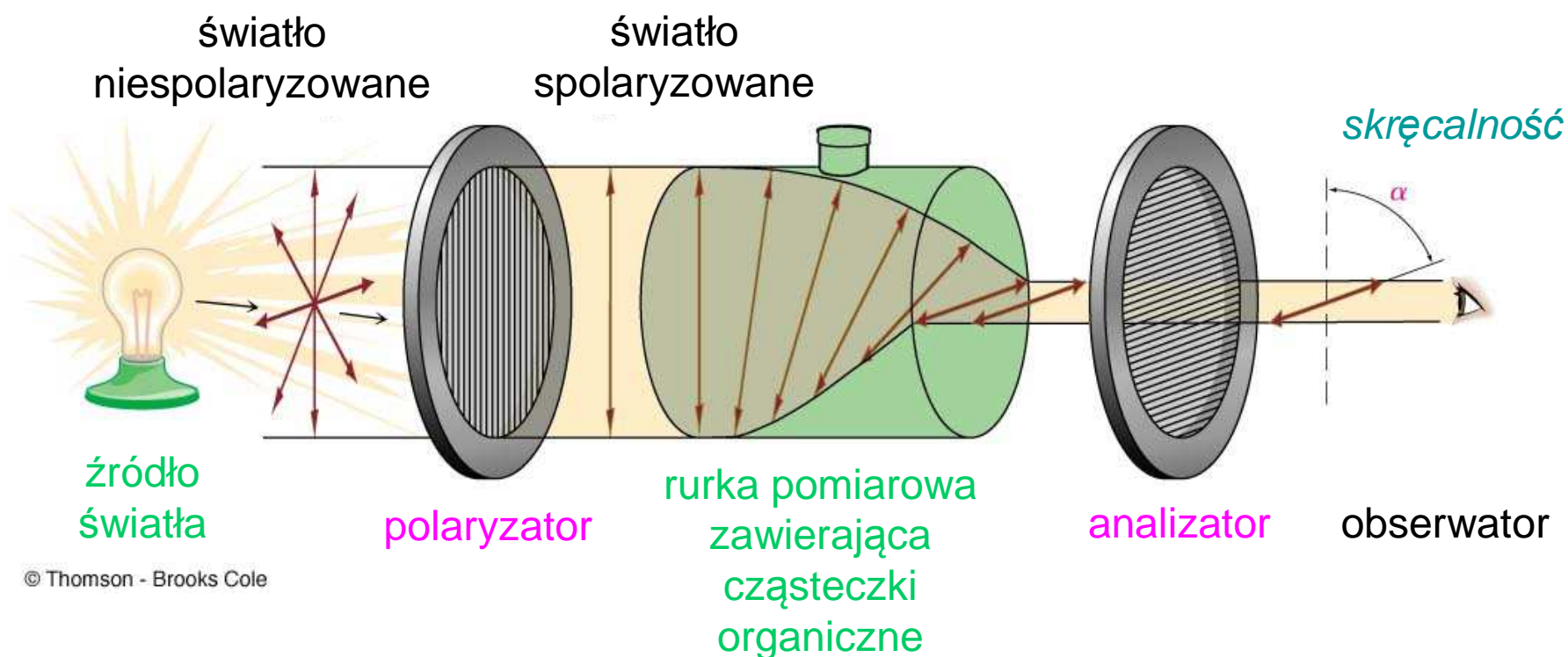

L-(+)-alanina

S

Właściwość P molekuły czy substancji?

McMurry Organic Chemistry 6th edition Chapter 9 (c) 2003

Właściwości P są w większości cechami substancji

Z obserwacji wynika, że:

- Nie ma jasnego związku między konfiguracją enancjomerów (R, S) a kierunkiem i wartością skręcania płaszczyzny światła spolaryzowanego (+, -) !!!
- A nawet w szczególności w różnych rozpuszczalnikach jeden enancjomer może skręcać płaszczyznę światła spolaryzowanego w dwóch różnych kierunkach !!!

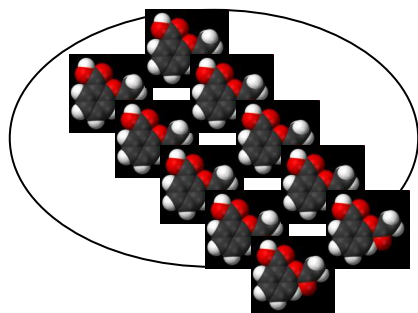
Molekuła a substancja (związek chemiczny)

- Substancja chemiczna – zbiór molekuł *in vitro*
- **Cząsteczka (molekuła)** – obojętne elektrycznie indywiduum molekularne obejmujące więcej niż jeden atom ($n > 1$). Formalnie cząsteczce musi odpowiadać minimum na powierzchni energii potencjalnej z co najmniej jednym stanem wibracyjnym
- **Indywiduum molekularne** (ang. *molecular entity*) – dowolny atom, molekuła, jon, para jonowa, rodnik, kompleks, konformer itp. wyróżniający się konstytucyjnie lub izotopowo, które posiada charakter odrębnej jednostki

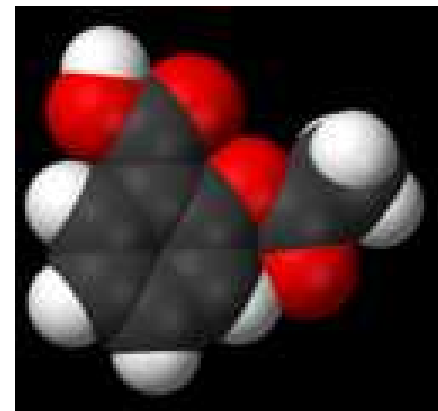
IUPAC Recommendations 1994 [http://goldbook.iupac.org]

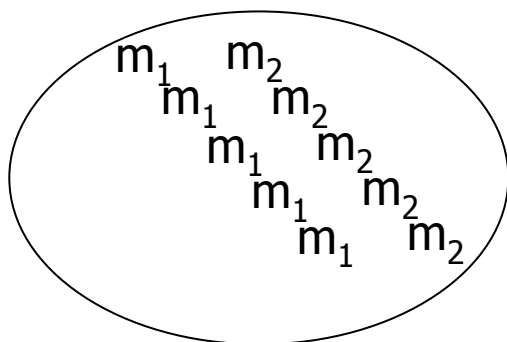
Cząsteczka vs. związek chemiczny

chemical compound

a single molecule

a mixture of chemical compounds

graphics: wikipedia

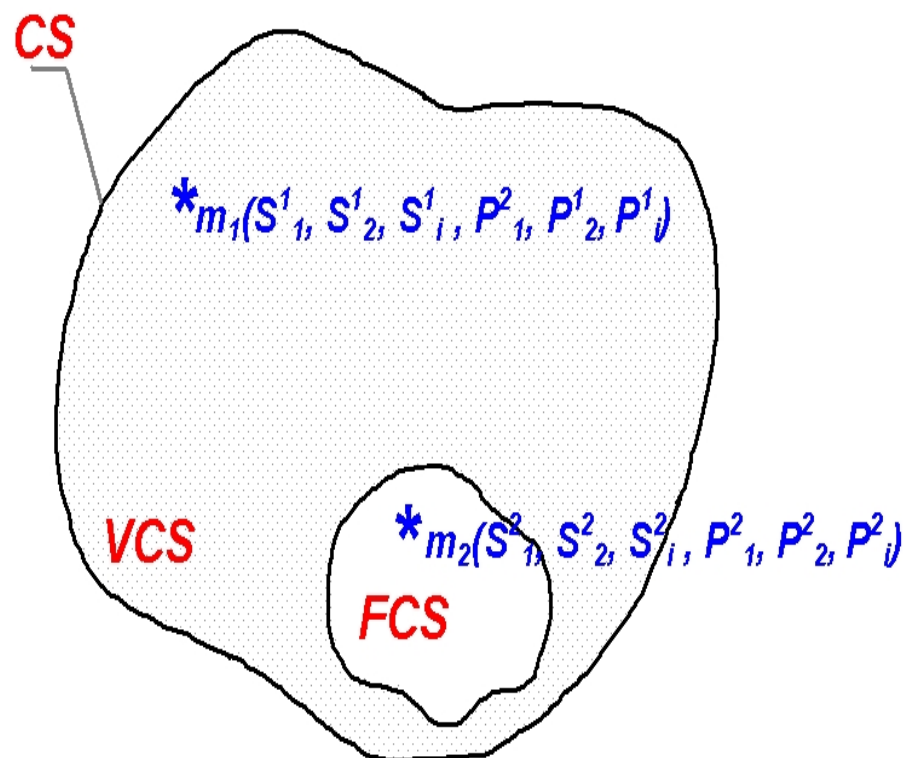
Substancja chemiczna – komplikacja problemu molekuly

- **Substancja chemiczna** (*ang. chemical substance*) – materia o stałym składzie najlepiej charakteryzowanym przez jednostkowe molekuly, wzory, atomy, z których jest zbudowana. Substancji chemicznej przypisać można określone własności fizyczne takie jak gęstość, temperatura topnienia.
- **Odmiana chemiczna** (*ang. chemical species*) – Zbiór chemicznie identycznych indywiduów molekularnych, który może przyjmować wartości z tego samego zbioru poziomów energetycznych w skali czasowej eksperymentu. Termin ten stosuje się zarówno do chemicznie identycznych jednostkowych układów atomów jak i cząsteczek. Na przykład dwa izomery konformacyjne *konformery* mogą przekształcać się wzajemnie w siebie wystarczająco wolno, by można było ten efekt zaobserwować przez zróżnicowanie ich widm NMR.

IUPAC Recommendations 1994 [http://goldbook.iupac.org]

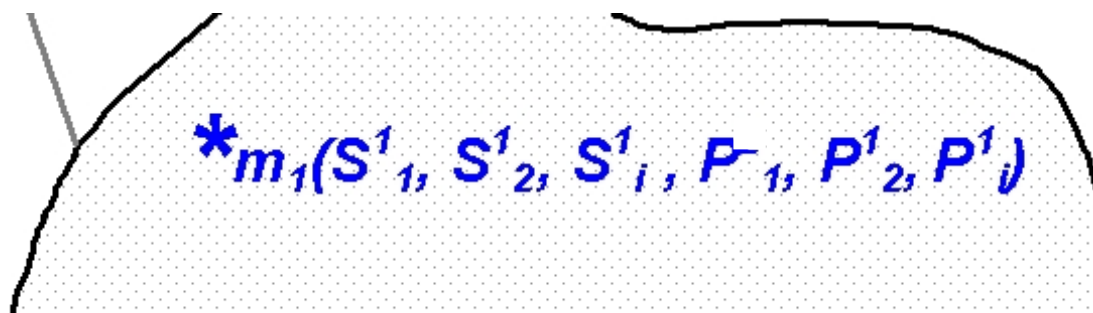

Przestrzeń chemiczna CS

- chemical space CS
virtual chemical space
factual chemical space
Operacje in vitro lub in silico
= odwzorowania molekuł w CS

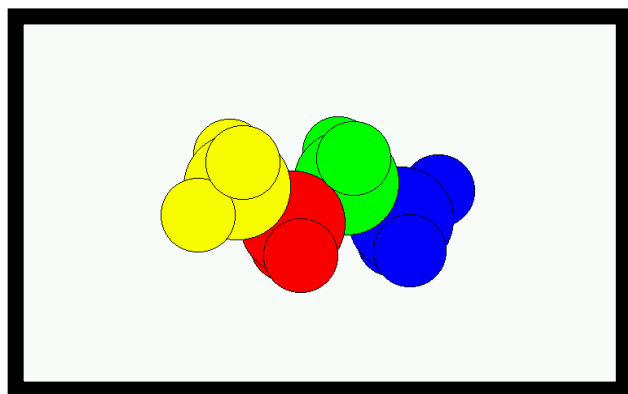
Deskryptory vs właściwości

- deskryptory (S) – mogą być *obliczane* w operacjach wirtualnych [głównie dla cząsteczek]
- Właściwości (P) – można jedynie zmierzyć w eksperymencie [głównie związki chemiczne]

Deskryptory molekularne S_m

.... wynik operacji logicznej lub matematycznej, która przekształca informację chemiczną kodowaną w symbolicznej reprezentacji cząsteczki w jej postać numeryczną

$$S = [s_1, s_2, s_3, \dots, s_i]$$

Todeschini, R.; Consonni, V. Handbook of Molecular Descriptors, Wiley-VCH: Weinheim, 2000.

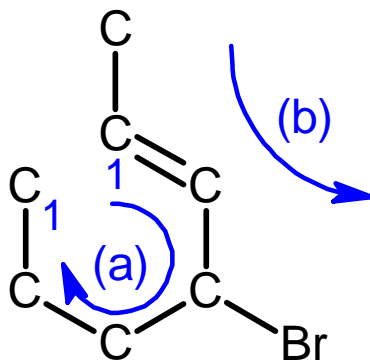
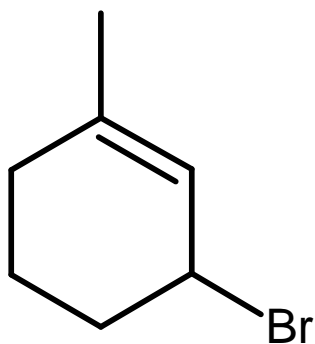
Deskryptory molekularne S_m

- Kodujące deskryptory konstytucyjne
- Deskryptory daktyloskopowe cząsteczki
- Deskryptory obliczane na podstawie atomowej reprezentacji cząsteczki
- Deskryptory obliczane na podstawie fragmentów molekularnych
- Deskryptory topologiczne
- Proste deskryptory geometryczne
- Złożone deskryptory geometryczne
- Deskryptory pola oddziaływań cząsteczkowych
- Deskryptory profilu konformacyjnego
- Deskryptory wirtualnego miejsca receptorowego
- Deskryptory receptorowe
- Deskryptory złożonych systemów cząsteczkowych ligand-receptor
- Deskryptory skorelowane z właściwościami
- Korelaty właściwości globalnych
- Korelaty fragmentów molekularnych – stałe Hammetta
- Korelaty fragmentów molekularnych – stałe Hanscha

Kod liniowy SMILES

*simplified molecular
input line entry system*

(a) CC1=CC(Br)CCC1

(b) CC1=CC(CCC1)Br

Kod SMILES jest systemem notacji liniowej, gdzie do kodowania cząsteczek i reakcji chemicznych stosowane są znaki alfanumeryczne - *kody ASCII*.

Kod liniowy SMILES

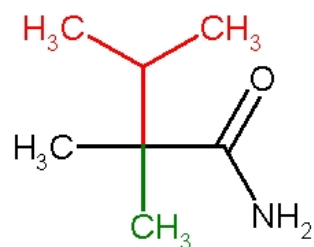
CH_4	Metan	C
NH_3	Amoniak	N
H_2O	Woda	O
Ag	Srebro	[Ag]
H^+	Proton	[H+]
Fe^{3+}	Kation żelaza	[Fe+3]=[Fe+++]
NH_4^+	Kation amoniowy	[NH4+]

Kod liniowy SMILES

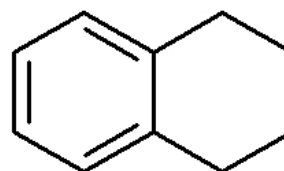

CH_3COOH	Kwas octowy	<chem>CC(=O)O</chem>
C_6H_{10}	Cykloheksen	<chem>C1=CCCCC1</chem>
$\text{C}_6\text{H}_5\text{NO}_2$	Nitrobenzen	<chem>c1ccccc1[N+](=O)[O-]</chem>
$\text{C}_6\text{H}_5\text{O}^-\text{Na}^+$	Fenolan sodu	<chem>[Na+].[O-]c1ccccc1</chem>
C_{10}H_8	Naftalen	<chem>c1cc2ccccc2cc1</chem>

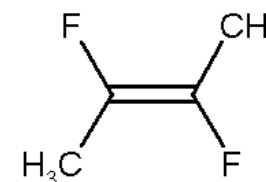
Kod liniowy SMILES

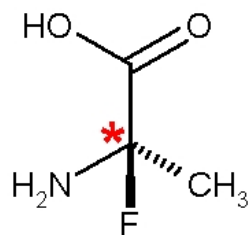
C(C(C)C)(C)C(=O)N

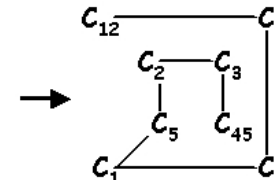
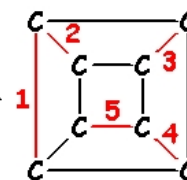
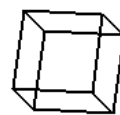
c1cc2CCCCc2cc1

C/C(F)=C(F)/C

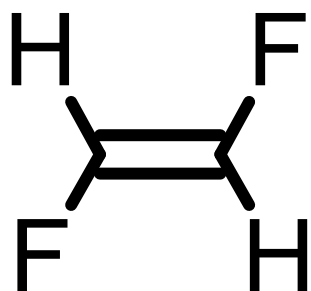

N[C@](F)(C(=O)O)C

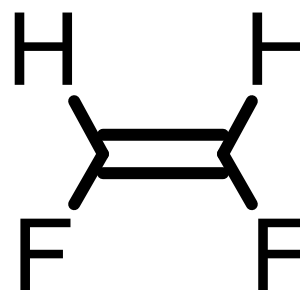
C12C3C4C1C5C2C3C45

Kod liniowy SMILES

F/C=C/F

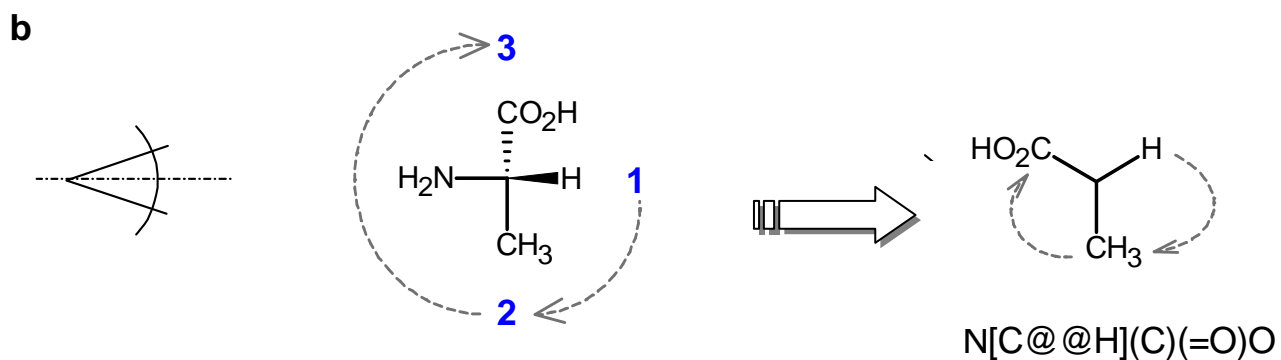
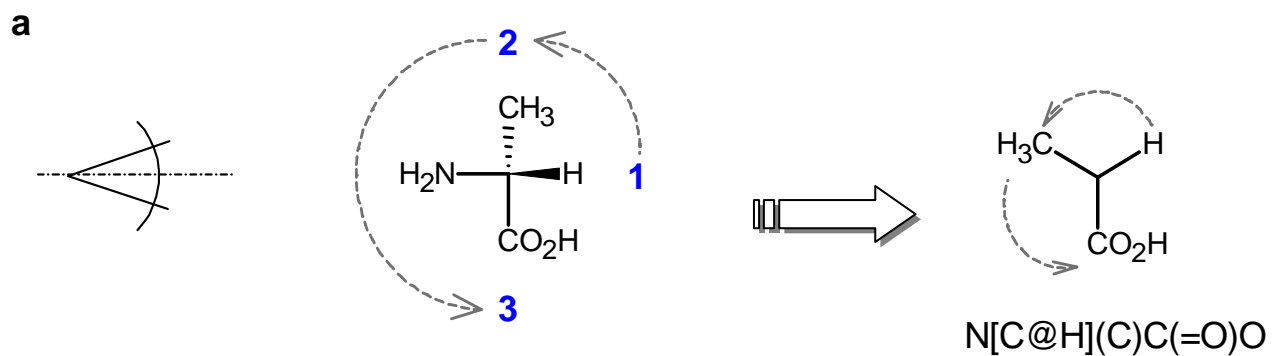
F\C=C\F

F/C=C\F

F\C=C/F

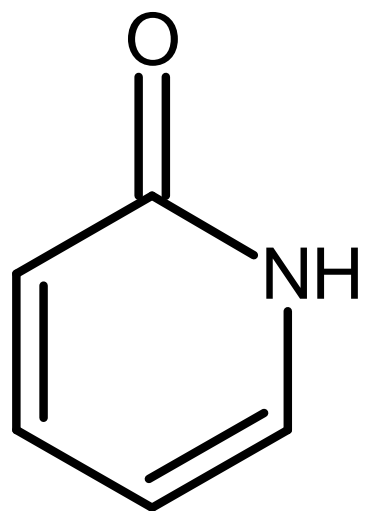
Kod liniowy SMILES

Kod liniowy SMILES

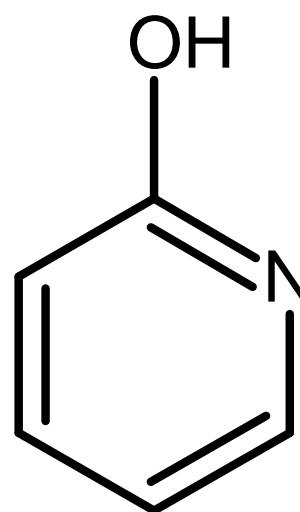

a

O=c1[nH]cccc1

b

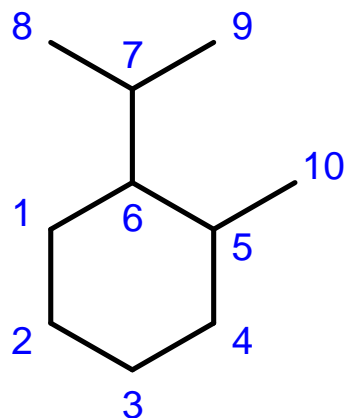
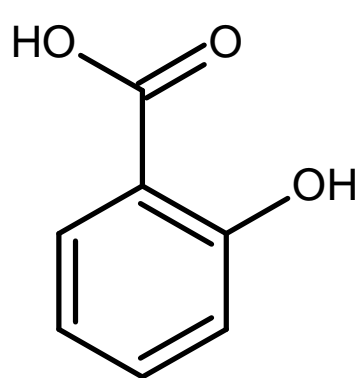
Oc1ncccc1

Macierzowy zapis grafu

- Macierz sąsiedztwa
- Macierz odległości
- Macierz częstości
- Macierz wiązań
- Macierz elektronów wiążących

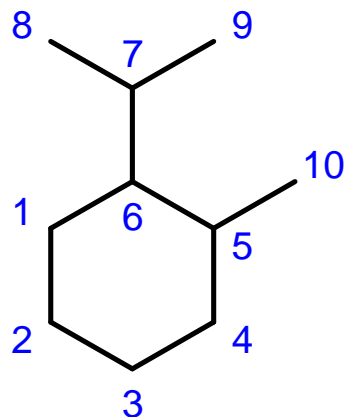
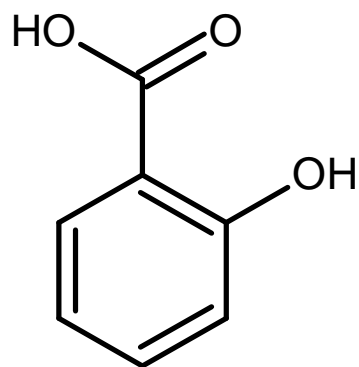
Macierzowe systemy kodowania molekuł - macierz sąsiedztwa

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
3	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
4	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
5	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1
6	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0
7	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0
8	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
9	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
10	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0

$$[A(G)]_{ij} = \begin{cases} 1 & \text{dla } i \neq j \text{ oraz } e_{ij} \in E(G) \\ 0 & \text{dla } i = j \text{ lub } e_{ij} \notin E(G) \end{cases}$$

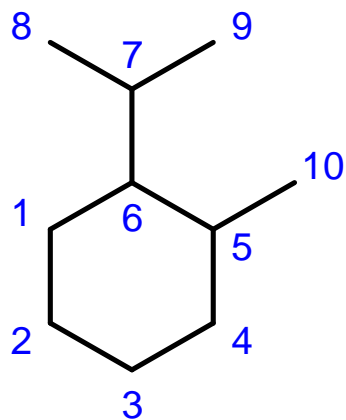
Trójkątna macierz sąsiedztwa

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
2		0	1	0	0	0	0	0	0	0
3			0	1	0	0	0	0	0	0
4				0	1	0	0	0	0	0
5					0	1	0	0	0	1
6						0	1	0	0	0
7							0	1	1	0
8								0	0	0
9									0	0
10										0

$$[A(G)]_{ij} = \begin{cases} 1 & \text{dla } i \neq j \text{ oraz } e_{ij} \in E(G) \\ 0 & \text{dla } i = j \text{ lub } e_{ij} \notin E(G) \end{cases}$$

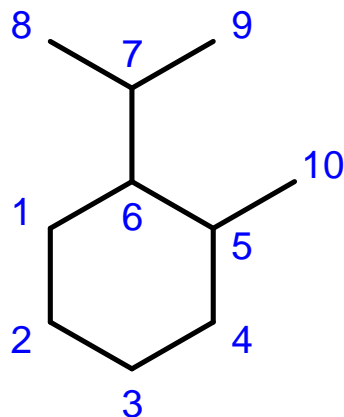
Macierz odległości topologicznej

D_D^2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1	2	3	2	1	2	3	3	3
2		0	1	2	3	2	3	4	4	4
3			0	1	2	3	4	5	5	3
4				0	1	2	3	4	4	2
5					0	1	2	3	3	1
6						0	1	2	2	2
7							0	1	1	3
8								0	2	4
9									0	4
										0

$$[D(G)]_{ij} = \begin{cases} d_{ij} & \text{dla } i \neq j \\ 0 & \text{dla } i = j \end{cases}$$

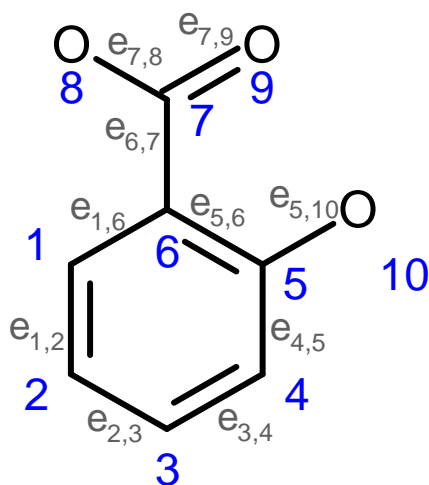
Macierz odległości geometrycznej

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	1,38	2,40	2,78	2,42	1,40	2,49	2,85	3,59	3,66
2		0	1,39	2,40	2,78	2,40	3,75	4,23	4,73	4,13
3			0	1,38	2,40	2,77	4,25	5,06	4,97	3,64
4				0	1,39	2,41	3,76	4,86	4,18	2,38
5					0	1,40	2,49	3,71	2,79	1,36
6						0	1,47	2,44	2,33	2,39
7							0	1,35	1,21	2,83
8								0	2,22	4,17
9									0	2,50
10										0

$$[D(G)]_{ij} = \begin{cases} d_{ij} & \text{dla } i \neq j \\ 0 & \text{dla } i = j \end{cases}$$

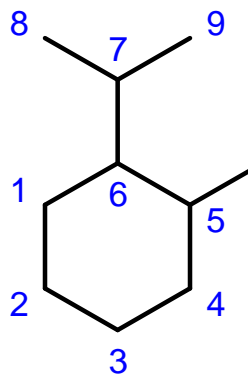
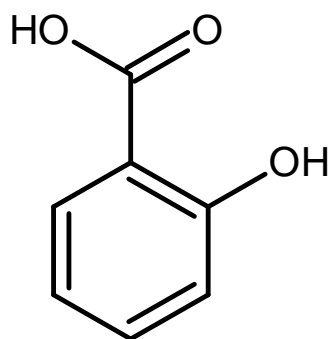
Macierz incydencji

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$e_{1,2}$	1	1								
$e_{2,3}$		1	1							
$e_{3,4}$			1	1						
$e_{4,5}$				1	1					
$e_{5,6}$					1	1				
$e_{5,10}$					1					1
$e_{1,6}$	1					1				
$e_{6,7}$						1	1			
$e_{7,8}$							1	1		
$e_{7,9}$							1		1	

W macierzy incydencji o wymiarach $n \times m$ kolumny reprezentują wierzchołki grafu molekularnego (atomy), wiersze zaś odpowiadają jego krawędziom (wiązaniami chemicznym). Wartość 1 występująca na przecięciu i -tego wiersza i j -tej kolumny wskazuje, iż wierzchołek j jest końcem krawędzi i .

Macierz wiązań

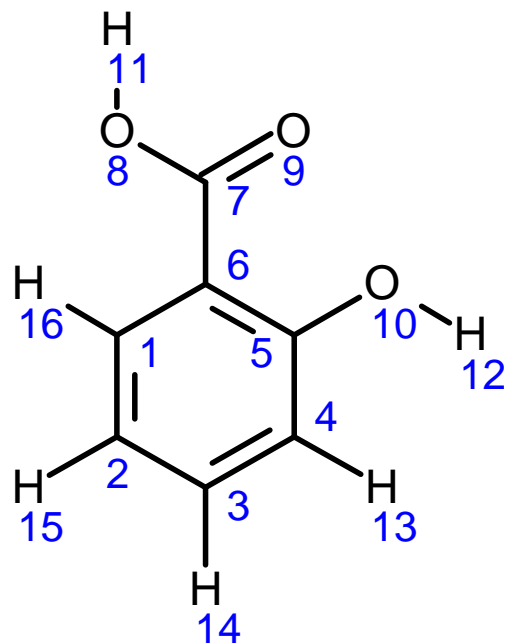

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0	2				1				
2	2	0	1							
3		1	0	2						
4			2	0	1					
5				1	0	2				1
6	1				2	0	1			
7						1	0	1	2	
8							1	0	1	
9							2		0	
10					1					0

$$[B(G)]_{ij} = \begin{cases} b_{ij} & \text{dla } i \neq j \\ 0 & \text{dla } i = j \end{cases}$$

b – numeryczna reprezentacja rodzaju wiązania

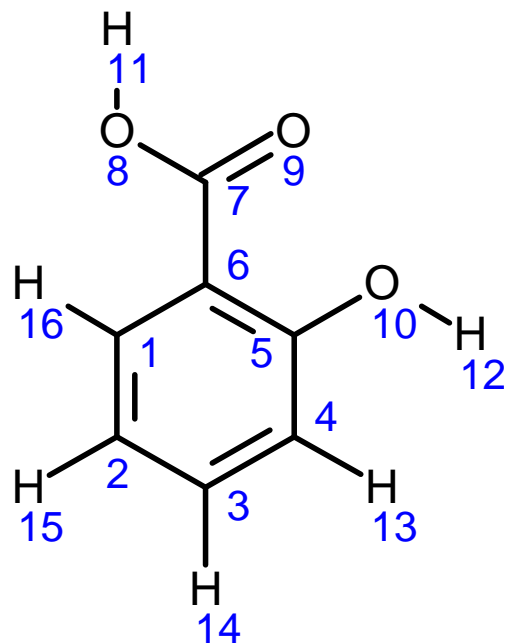
Macierz elektronów wiążących

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	suma wierszy	atom
1		2				1										1	4	C
2	2		1												1		4	C
3		1		2										1			4	C
4			2		1								1				4	C
5				1		2				1							4	C
6	1				2		1										4	C
7						1		1	2								4	C
8							1	4			1						6	O
9							2		4								6	O
10					1					4		1					6	O
11								1									1	H
12										1							1	H
13				1													1	H
14			1														1	H
15		1															1	H
16	1																1	H
suma kolumn	4	4	4	4	4	4	4	6	6	6	1	1	1	1	1	1	104	
suma	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	2	2	2	2	2	2		

Tablica połączeń

Lista atomów	
1	C
2	C
3	C
4	C
5	C
6	C
7	C
8	O
9	O
10	O
11	H
12	H
13	H
14	H
15	H
16	H

Lista wiązań		
A 1	A 2	W
1	2	2
1	6	1
1	16	1
2	3	1
2	15	1
3	4	2
3	14	1
4	5	1
4	13	1
5	6	2
5	10	1
6	7	1
7	8	1
7	9	2
8	11	1
10	12	1

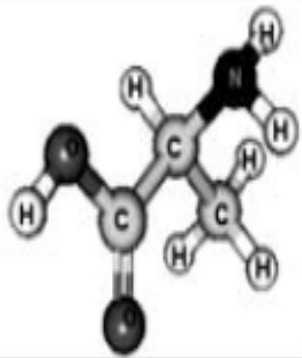
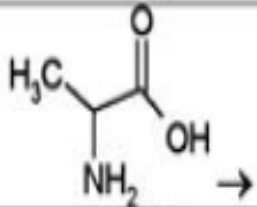
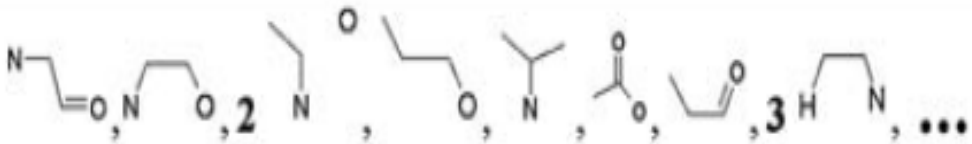
Simplex 1D

- 1D

$$\text{liczba} = \frac{a!}{(a-i)! * i!}$$

kombinacja bez powtórzeń i-elementowa
ze zbioru wszystkich atomów cząsteczki
(a)

Simplex 2D

Level	Structure	Simplex generation
		
1D	$C_3H_7O_2N \rightarrow$	6 CCNO, 42 CNOH, 63 CNHH, 21 CCNH, 42 NOHH, 7 CCCH, 35 NHHH, ...
2D		

VICTOR E. KUZ'MIN et al., VIRTUAL SCREENING AND MOLECULAR DESIGN BASED ON HIERARCHICAL QSAR TECHNOLOGY, in: Recent Advances in QSAR Studies, Springer 2010